

Haapaveden kaupunki
Arviointikertomus 2016

SISÄLLYSLUETTELO

1. TARKASTUSLAUTAKUNNAN TOIMINTA.....	3
2. EDELLISEN VUODEN ARVIOINTIKERTOMUKSEN JOHDOSTA TEHTYJEN TOIMENPITEIDEN ARVIOINTI.....	3
3. TAVOITTEIDEN TOTEUTUMISEN ARVIOINTI.....	4
3.1 Strategiset tavoitteet.....	4
3.2 Toiminnalliset tavoitteet.....	4
3.3 Taloudelliset tavoitteet.....	8
3.4 Investoinnit.....	9
4. HENKILÖSTÖ.....	9
5. KUNTAKONSERNILLE ASETETTUJEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN.....	9
6. TALOUDEN TASAPAINOTTAMISTOIMENPITEIDEN ARVIOINTI.....	10
7. YHTEENVETO.....	11

1. TARKASTUSLAUTAKUNNAN TOIMINTA

Tarkastuslautakunnan tehtävät on määritelty kuntalain 71 §:ssa. Tarkastuslautakunnan on valmisteltava valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat sekä arvioitava, ovatko valtuuston asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet. Tarkastuslautakunnan on huolehdittava kunnan ja sen tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteensovittamisesta.

Jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää, tarkastuslautakunnan on arvioitava talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman ja toimenpideohjelman riittävyttä. Haapaveden kaupunginvaltuusto on valinnut tarkastuslautakuntaan vuosiksi 2013 – 2016 seuraavat henkilöt:

Jäsen	Varajäsen
Jouko Eskola, pj.	Matti Tuomisto
Jarmo Viinala, vpj.	Päivi Ruuska
Mervi Niemelä	Janne Mäkinen
Helena Pitkälä	Helinä Pötsönen
Tauno Hietasarka	Anita Niemi

Lautakunnan sihteerinä on toiminut tilintarkastaja Tapio Raappana, JHT, KHT.

Kaupunginhallitus on hyväksynyt toimintakertomuksen 31.3.2017.

2. EDELLISEN VUODEN ARVIOINTIKERTOMUKSEN JOHDOSTA TEHTYJEN TOIMENPITEIDEN ARVIOINTI

Tarkastuslautakunnan valmisteleva arviointikertomus on merkitty tiedoksi kaupunginvaltuustossa 20.6.2016 § 30 ja päätetty saattaa hallituksen tiedoksi toimenpiteitä varten. Hallitus on käsitellyt ja antanut vastineen 29.8.2016 ja 14.11.2016 kokouksissaan.

Arviointikertomukseen sisältyi mm. seuraavia havaintoja, joiden osalta hallituksen kannanotto tai toimenpiteet ovat tarpeellisia:

- Asukasmäärän vähenemisen estäminen
- Toimenpiteet alijäämän kattamiseksi

Asukasmäärän vähentyminen on jatkunut vuonna 2016. Asukasmäärä oli vuoden 2016 päättyessä 7092. Valtuustokauden aikana väkiluku on vähentynyt 191..

Tilikauden 2016 tilinpäätös oli alijäämäinen 1,5 miljoonaa eli alijäämä kasvoi edellisestä vuodesta. Vuosi 2016 oli kolmas alijäämävuosi.

3. TAVOITTEIDEN TOTEUTUMISEN ARVIOINTI

3.1 Strategiset tavoitteet

Vuoteen 2020 tähtäävä uusi strategia on hyväksytty valtuustossa 17.6.2013. Talousarviossa on esitetty strategiasta johdetut tavoitteet, joiden toteutumisen arviointia on tehty mahdollisuuksien mukaan ao. toimialan tarkastelun yhteydessä.

Yleisenä tavoitteena oli mm. asukasluvun kääntymisen nousuun. Asukasluvun vähennys oli 68 henkilöä vuonna 2016. Edellisvuonna vähennys oli 12 henkilöä. Asukaslukutavoite vuonna 2016 on ollut 7250. Asukaslukutavoitetta ei ole saavutettu.

Tavoitteena oli myös se, ettei Haapavesi joudu kriisikunnaksi. Konkreettisesti tavoitteena oli, että tunnusluvuista täyttyy edellisvuoden tapaan enintään kaksi. Tilinpäätöksen 2016 tilanne on se, että kattamatonta alijäämää on 2,9 M€ ja tunnusluvuista täyttyy kolme.

Tavoite laajemmasta sote-alueesta on edennyt hallituksen annettua linjauksen itsehallintoalueiden määrästä, aluejaosta ja rahoituksesta.

Lisäksi tavoitteina olivat mm. kaupungin henkilöstön sairauspoissaolojen vähentyminen. Sairauspoissaolojen määrässä tapahtui nousua edellisvuodesta.

3.2 Toiminnalliset tavoitteet

Kaupunginhallitus

Kaupunginhallituksen alaisista toiminnoista lautakunnan painopistealueena on ollut yleishallinto.

Yleishallinto

Yleishallinto käsittää kaupunginvaltuuston, kaupunginhallituksen, kaupunginhallituksen alaiset projektit, talouspalvelut, toimistopalvelut, it-palvelut, henkilöstöhallinnon, henkilöstöruokailun, TYKY-toiminnan, henkilöstön työterveyshuollon, elinkeinoelämän kehittämisen, verotuksen, joukkoliikenteen, ympäristölaboratorion ja muun yleishallinnon.

Erityisenä tavoitteena oli kaupungin henkilöstön sairauspoissaolojen vähentäminen. Tavoite 2016 oli 12 vp/hlö. Keskimääräinen sairauspoissaolopäivien määrä kasvoi olleen 16,6 pv/hlö (edellisvuonna 14,4 pv/hlö). Tavoitteena oli lisäksi se, että kaupungin henkilöstömenot ovat alle maan keskiarvon. Henkilöstömenot ovat kuitenkin kasvaneet vuoden aikana 366.000 euroa eli 3,1 %. Tavoitteena oli alentaa henkilöstömenoja 0,2 %.

Vuoden aikana palkkatuella työllistettiin 41 henkilöä, mikä on edellisvuotta (44 hlö) hieman vähemmän. Tähän vaikuttivat vuoden aikana määrärahojen niukkuus Ely-kustusten osalta.

Vuoden 2016 lopussa siirtyivät talous- ja henkilöstöhallinnon henkilöstö (5 palkanlaskijaa, 1 maksuliikenteenhoitaja, 1 kirjanpitäjä, 1 laskentasihteeri ja 1 pääkirjanpitäjä) Monetra Oy:n palvelukseen. Yhden palkanlaskijan määräaikainen työsuhde päättyi 31.12.2016

Maatalouden lomatoimi

Haapaveden paikallisyksikkö on huolehtinut Haapaveden ja Oulaisten lisäksi koko Raahan alueen maatalouslomituksesta 1.1.2014 alkaen. Lomituspalvelulaki muuttui 1.1.2016 valtakunnan säästötoimenpiteiden vuoksi, vähentäen maatalousyrittäjien oikeuksia ja siten myös lomitettujen päivien määrä väheni huomattavasti edellisiin vuosiin verrattuna. Aiemmin päivien vähennys on ollut kohtuullinen verrattuna maatalousyrittäjien vähenemiseen. Vuonna 2016 lomitettujen päivien määrä väheni noin 2000 päivää ja maatalousyrittäjien määrä 25 henkilöä.

Uuden lain myötä sijaisavun saannista poistui useita perusteita, esim. koulutus ja henkilökohtaiset merkkipäivät. Eniten sijaisavun määrään vaikutti maatalousyrittäjälle määritellyt 7 sairaspäivää vuodessa ilman lääkärintodistusta aiemman 90 päivän sijaan. Uuden lain mukaan maatalousyrittäjältä vaaditaan hakemus kirjallisena ennen kuin sijaisapulomitus voi alkaa, joka koettiin myös hankalana asiana. Sijaisavun ja maksullisen lomituksen hinta nousi merkittävästi aiempaan verrattuna.

Lain muuttuminen vaikutti myös maatalouslomitajien työpäivän pituutta vähentävästi, koska työtehtävät määriteltiin entistä tarkemmin koskemaan vain päivittäistä välttämätöntä karjanhoitoa. Edellisten asioiden vuoksi käytiin kaikkien maatalouslomitajien kanssa yt keskustelut, jotka eivät kuitenkaan vielä johtaneet toimenpiteisiin. Vakituisten maatalouslomitajien määrä väheni 2016 kahdella ja 2017 tulee vähentymään eläkkeelle jääntien ja muiden syiden vuoksi kuudella henkilöllä. Tilikaudella 2016n lomituspäiviä oli 14.773 kpl, kun 2015 päiviä oli 16.597 (-1.824) ja 2014 18.001 kpl.

Rakennuslautakunta

Haapaveden kaupungin rakennuslupien lupamäärät kasvoivat edellisestä vuodesta, mutta lupamaksutulot jäivät alle talousarvion. Rakennuslupien määrä vuonna 2016 oli 227 (TA 200), kun 2015 vastaava oli 158 kpl ja vuonna 2014 rakennuslupien määrä oli 200 kpl.

Uudistus lupakäytännöissä tapahtui 2016 toimintavuoden lopulla, jolloin rakennusvalvonnassa siirryttiin paperittomaan lupakäytäntöön. Rakentamiseen liittyvät luvat voi jatkossa hakea kotoa käsin sähköisesti nettisivuilla yhdestä paikasta ”Lupapiste.fi” palvelussa. Samalla myös lupaan liittyvät asiakirjat arkistoidaan sähköisesti arkistoinnin hallintajärjestelmään

Perusturvalautakunta

Perusturvalautakunnan alaisista toiminnoista lautakunnan arviointikohteena oli sosiaali- ja terveystieteiden Helmi. Sosiaali- ja terveystieteiden Helmen tavoitteena on ollut toimia peruspalveluiden tuottajana alueellaan (Haapavesi, Siikalatva ja Pyhäntä). Siikalatva on eronnut Helmestä 2017 alusta ja siirtyi ostamaan palvelunsa Mehiläinen Oy:ltä.

Kokonaisuudessaan perusturvalautakunnan Talousarvio ylittyi lisämäärärahasta huolimatta. Lisätalousarvio Haapaveden osalta oli 1,2 milj euroa. Siikalatvalle myönnettiin lisämäärärahaa yhteensä 347 tuhatta euroa. Haapavedellä lopullinen ylitys oli 484 tuhatta euroa ja Siikalatvalla 120 tuhatta euroa.

Haapavesi: Terveyspalveluissa suurimmat ylitykset ovat erikoissairaanhoidon, lääkärihoito- ja vuodeosastopalvelut. Sosiaalipalveluissa suurimmat ylitykset ovat lasten- ja nuortenhuollossa, kehitysvammahuollon ostetuissa palveluissa, toimeentulotuessa sekä asumispalveluissa. Vanhuspalveluissa suurimmat ylitykset ovat kotihoitossa sekä asumis- ja laitospalveluissa.

Pyhäntä: Talousarvio on kokonaisuudessaan toteutunut lähes suunnitellusti.

Siikalatva: Terveyspalvelut alittavat talousarvion n. 86 tuhannella eurolla. Sosiaalipalveluissa suurin ylitys on lasten- ja nuorten huollossa sekä vammaispalveluissa. Vanhuspalveluissa suurin ylitys kohdistuu asumispalveluihin, kotihoitoon ja omaishoidon tukeen.

Koululautakunta

Koko lautakunnan tasolla talousarvio ylitys johtui perusopetuksen henkilöstökustannusten ylittymisestä.

Päivähoidon ja varhaiskasvatuksen, suhteen tulot ja menot ovat pysyneet talousarviossa. Lukion osalta talousarvio alittui mm siksi, että tulopuolella näkyy vielä 2016 OPM:n hanketuki tietotekniikan/Digitaalisen oppimisen kehittämiseen.

Peruskoulutuksen suhteen budjetti ylittyi johtuen ylityksestä henkilöstökustannuksissa. Erillisiä valtionavustuksia tilikaudella on saatu mm Perusopetuksen Liikkuva koulu-hankkeeseen, johon saatiin avustusta 34 tuhatta euroa. Lisäksi Haapaveden kaupunki sai OPM:n tasa-arvoavustusta kaikkiaan 72 tuhatta euroa

Kansalaisopiston johtokunta

Jokihelmen opiston tehtävänä on ihmisten oppivan ja aktiivisen elämäntavan, rikkaan ja monikulttuurisen elämän edistäminen, kulttuurin kasvamisen tukeminen, yksilöiden ja yhteisöjen elinvoiman ja hyvinvoinnin vahvistaminen sekä alueen yhteisöllisten voimavarojen edistäminen. Toimintaa ohjaavat laki vapaasta sivistystyöstä, opiston yhteissopimus, ylläpitämislupa ja opiston strategia.

Jokihelmen opisto on Haapaveden kaupungin ylläpitämä tulosyksikkö. Opiston ylläpitäjä ja isäntäkunta on Haapaveden kaupunki. Kärämäki, Merijärvi, Oulainen, Pyhäntä ja Siikalatva ovat sopimuskuntia.

Määrätavoitteet ovat toteutuneet seuraavasti:

Kansalaisopiston johtokunta	TP 2015	TP 2016	TA 2016	Tot.aste
Tavoitteet ja tunnusluvut				
Vapaa-aikatoiminnan opetus				
Tunnit	17.763,92	18.804,96	18.000	104,5 %
Opiskelijat	5.715	6.169	6.100	101,1 %
Kurssilaiset	11.395	12.842	11.300	113,6 %
Taiteen perusopetus				
Tunnit	2 946,93	3.184,34	3.200	99,5 %
Opiskelijat	575	703	670	104,9 %
Oppitunnin keskihinta, brutto €	89,19	87,44	<87,07	100,4 %
Oppitunnin keskihinta, netto €	33,46	31,70	<33,35	95,1 %
Hankerahoitus €	73 778,45	88.038,97	66.000	133,4 %

Vapaa-aikatoiminnan opetuksessa kaikki tavoitteet ylitettiin. Taiteen perusopetuksen tavoitteista jäätin hieman tuntien määrässä. Taloudellisuustavoitteet saavutettiin ja tilanne parantui olennaisesti edellisvuoteen nähden.

Vapaa-aikatoiminnan lautakunta

Liikuntapalvelut tuottavat kuntalaisille vapaa-aikapalveluita eri muodoissa. Palveluihin kuuluu ulkoliikunta-alueet sekä liikunta-/uimahallitoiminta. Vaikuttavuustavoitteet toteutuivat, sillä uimahallin kävijämäärä on lisääntynyt sekä jäähallitoiminta on aloitettu syksyllä 2015. Kävijämäärä -tavoitteet ylitettiin kävijöiden määrän ollessa 94.000 (TA 90.000). Liikuntapalveluissa kävijämäärät ovat lisääntyneet.

Kulttuuritoimi tuottaa kuntalaisille monenlaista kulttuuritoimintaa yhteistyössä erilaisten toimintaryhmien, yhdistysten ja yhteisöjen kanssa. Kulttuuritoimi ohjaa lapset ja nuoret harrastusten ja kulttuuritoiminnan pariin. Lisäksi tavoitteena oli huomioida kasvavan eläkeläisväestön kulttuuritarjonta. Kulttuuritoimen vaikuttavuus- ja tuotantotavoitteet toteutuivat hyvin. Kävijämäärät kasvoivat lisääntyneen yhteistyön ansiosta eri toimijoiden kanssa.

Kulttuurikeskus Kirnun rakentaminen jatkui vuonna 2016.

Liikuntatoimi	TA2016	TP2016
Liikuntapalvelun käyttöaste %	90 %	94 %
Kävijämäärä	90.000	94.000

Kulttuuritoimi		
Vaikuttavuustavoite % / kuntalaisten osallistuminen	60 %	65 %
Kävijämäärä	16.000	20.000

Tekninen lautakunta

Teknisen osaston tehtävänä on tuottaa taloudellisesti ja tehokkaasti laadukkaita palveluja, jotka varmistavat turvalliset ja viihtyisät toimitilat kaupungin henkilöstölle ja käyttäjille sekä toimivan infrastruktuurin että vetovoimaisen ympäristön.

Kiinteistötoimessa hoidetaan kiinteistöjen kunnossapitoon, turvallisuuden ja erityisesti ilmanvaihdon toimivuuden ajantasaistaminen. Tulosalueella hoidetaan lisäksi kaupungin omien kiinteistöjen toiminta ja kunnossapito. Palvelutyönä tehdään Haapaveden Teollisuuskiinteistöt Oy:lle sen hallinnoimien kiinteistöjen huolto- ja kunnossapito. Toimintaan on kuulunut myös hallintokunnilta erikseen tilatut palvelutehtävät. Kuluneen vuoden päätteeksi jäi pois hallinnoinnista Siikalatvan kunnalta vuokralla olleet sosiaali- ja terveystalot Helmen kiinteistöt.

Koko lautakunnan toteuma kokonaisuutena toteutui talousarvion mukaisena.

3.3 Taloudelliset tavoitteet

Tulos- ja rahoituslaskelman tunnusluvut	2013	2013	2015	2016
Vuosikate euroa/asukas	140	251	186	120
Vuosikate % poistoista	48	72	56	35,52
Investointien tulorahoitus %	18	41	45	52,30
Kassan riittävyys, pv	32	29	36	34

Tulos- ja rahoituslaskelman tunnusluvut ovat heikentyneet vuosikatteen osalta. Investointien tulorahoitus on kehittynyt positiivisesti, mutta kassan riittävyys hieman laskenut edellisestä tilinpäätöksestä. Seuraavassa taulukossa on esitetty taseen keskeisimmät tunnusluvut. Taseen tunnusluvut ovat jatkaneet heikentymistä.

Taseen tunnusluvut	2013	2014	2015	2016
Omavaraisuus %	30,1	30,8	26,96	24,30
Suht.velkaantuneisuus %	46,0	45,99	49,81	50,24
Kertynyt yli/alijäämä €/asukas	-30	-30	-197	-418
Lainat/asukas	3171	3171	3625	3916

Konsernilainakanta on 5.641 euroa/asukas (2015 TP 5083 euroa/asukas)
 Kokonaisvelkaantuminen on kasvanut peruskunnan sekä konsernin osalta.
 Peruskunnan vieras pääoma oli 39,7 milj. euroa (38,6)
 Konsernissa vastaavat luvut olivat 53,4 milj. euroa (50,1).

Kaupungin tilinpäätöksessä 2015 vuodelta sivulla 76 alkaen on esitetty yhteenveto määrärahojen toteutumisesta sitovuustasolla. Merkittävin talousarvion ylitys tapahtui perusturvalautakunnassa yhteensä 0,6 milj. euroa. Tekninen lautakunta jäi talousarvion tulostavoitteesta 0,1 milj.euroa.

3.4 Investoinnit

Talousarviossa oli investointeihin varattu nettona 4,5 milj. euroa ja niihin käytettiin 1,6 milj. euroa. Suurimpana ylityksenä Kulttuurikeskus Kirnu rakentaminen 0,3 milj. euroa. Merkittäviä alituksia ovat olleet Hoitokodin rakentamisen toteutumattomuus -2 milj. euroa. Tilikaudella on hankittu Koy Haapavedentie 2 osakekanta 132,6 tuhannella eurolla ja Haapaveden Teollisuuskiinteistöt Oy:öön tehty SVOP sijoitus 175 tuhatta euroa. Arvopapereita ei oltu huomioon talousarviolla.

4. HENKILÖSTÖ

Henkilöstöä koskevat strategiset tavoitteet talousarviossa ovat seuraavat:

- Kaupungin henkilöstömenojen kehitys on alle maan keskiarvon
- Kaupungin henkilöstön sairauspoissaolot lisääntyivät

Vuodelle 2016 oli jälleen asetettu tavoitteeksi kaupungin työntekijöiden poissaolojen vähentäminen. Sairauspoissaolopäivien määrä yhtä työntekijää kohden oli keskimäärin 16,6 pv/hlö, kun niitä edellisellä vuonna oli 14,4 pv/hlö, tavoite oli 12 pv/hlö. Sairauspoissaoloprosentti nousi edellisvuodesta ollen 5,2 % (4,7 %). Sen sijaan työtaturmista ja ammattitaudeista johdettujen korvattujen sairauspoissaolopäivien määrät vähenivät (2016: 117 korvauspäivää, 2015: 374 korvauspäivään).

Haapaveden kaupungin kuluksi kirjatut palkat vuonna 2016 olivat 31,3 miljoonaa (ed. vuonna 31,6 miljoonaa). Sen sijaan henkilöstösivukulut ja eläkemenot kasvoivat. Tavoitteena oli 0,2 % lasku henkilöstökuluissa toteuman ollessa - 0,9 %:n lasku palkkakuluissa.

5. KUNTAKONSERNILLE ASETETTUJEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

Tavoitteet (talousarvio)

Konsernin johdolle asetetut tavoitteet toteutuivat seuraavasti:

Konsernijohdon tavoitteet	TA 2016	2016	2015

Konsernin toimintatuotot/toimintamenot	yli 50 %	55,7	56
Konsernin vuosikate % poistoista	yli 80 %	35,52	74
Konsernin omavaraisuusaste %	yli 38 %	25,2	28
Kons. Suhteellinen velkaantuneisuus %	alle 45 %	55,4	53
Konsernin korolliset lainat/asukas	alle 4000	5641	5083
Konsernijohdon raportointi valtuustolle	2 kertaa/ vuosi		

Konsernin tunnusluvuissa jäätiin asetetuista tavoitteista.

Konsernin strateginen tavoite on, että talous on pitkäjänteisesti tasapainossa ja ettei konsernitaseessa ole alijäämää. Konsernin tulos jäi 1,6 miljoonaa euroa alijäämäiseksi.

Lisäksi konserniyhtiöistä on asetettu erikseen tavoitteet seuraaville: Haapa-asunnot, Haapaveden Pesula Oy, Haapaveden Energia Oy, Teknologia kylä Oy. Kaupungin ja tytäryhtiöiden välistä yhteistyötä on tiivistetty, jotta konserni saavuttaa yhteistoiminnan kautta parhaan mahdollisen hyödyn.

Tytäryhtiöistä Haapaveden Energia Oy ja Haapaveden Pesula Oy olivat voitollisia. Muut tytäryhtiöt olivat tappiollisia. Tytäryhteisöjen tavoitteiden toteutuminen on esitetty Haapaveden kaupungin tilinpäätöksessä vuodelta 2016 sivulla 77.

6. TALouden TASAPAINOTTAMISTOIMENPITEIDEN ARVIOINTI

Jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää, tarkastuslautakunnan on arvioitava talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman ja toimenpideohjelman riittävyttä.

Haapaveden kaupungin kumulatiivinen alijäämä on alijäämäisestä tilinpäätöksestä (-1,6 milj. euroa) johtuen 2,9 milj. euroa, joten tarkastuslautakunta joutuu arvioimaan tasapainottamista.

Vuoden 2013 aikana kaupungissa laadittiin talouden tasapainottamiseen tähtäävä suunnitelma. Kaupungin taloudellinen tilanne vaatii tiukkaa seurantaa ja talouden tasapainottamiseen tähtäävä suunnitelma tulee ottaa uudelleen arvioinnin kohteeksi kuluvan tilikauden aikana.

Talouden tasapainottamisohjelmassa tähdättiin 2,5 miljoonan säästöihin vuosina 2014-2015. Kaupungin johto arvioi toteutuneiksi säästöiksi noin 1,6 milj. euroa. Peruskoulutuksen bruttomenot laskivat 110 000 euroa Aittolan koulun lakkautuksen myötä. Henkilöstökulut koko kaupungin tasolla laskivat vuodesta 2013 vuoteen 2014 yhteensä 740 000 euroa. Palvelujen ostojen osalta kulut ovat nousseet vuodesta 2012 vuoteen 2015 yhteensä 2,6 milj. euroa, kun esimerkiksi valtionosuudet ovat tuona aikana nousseet vain n. 700 000 euroa.

Talousarvion 2017 yhteydessä hyväksyttiin talouden vakauttamissuunnitelma, johon on kirjattu sekä liikuntatoimen että vesi- ja viemärlaitoksen yhtiöittämissuunnitelmat, jotka etenevät vuoden 2017 aikana. Kaupunginvaltuusto on 20.3.2017 § 16 päättänyt yhtiöittää vesi- ja viemärlaitoksen Haapaveden Vesi Oy -nimiseksi osakeyhtiöksi. Järjestelystä kirjautuu kaupungille arviolta 7,4 miljoonan euron suuruinen myyntivoitto, joka parantaa kaupungin yli-/alijäämätiliä ja tällä hetkellä kaupungin taseessa oleva alijäämä tulisi näin katetuksi. Yhtiöittämisen toteutumisen jälkeen kaupungilla ei enää olisi kattamatonta alijäämää.

7. YHTEENVETO

Talouden tasapainottamistoimenpiteet eivät ole olleet riittäviä, jonka johdosta alijäämä on kasvanut. Vesi ja viemärlaitoksen yhtiöittämisellä kertyneet alijäämät saadaan katettua yhtiöittämisessä kaupungille syntyvän myyntivoiton avulla. Huomioitavaa on, että nykyisellä kehityksellä tulevien tilikausien osalta ei mahdollisesti ole odotettavissa ylijäämäisiä tuloksia, eli säästötarpeet ovat edelleen olemassa. Alijäämän määrä on tilinpäätöksessä 2,9 miljoonaa; mutta yhtiöittämisen toteuduttua kaupungilla on ylijäämää noin 4,5 miljoonaa euroa. Toteutettavan yhtiöittämisen vaikutuksesta alijäämä tulee katetuksi, mutta nykyisellä kulurakenteella tulevien tilikausien osalta ei liene odotettavissa ylijäämäisiä tilikausia.

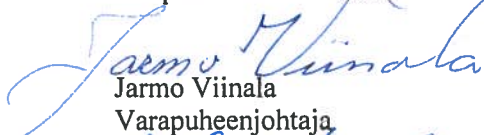
Yhtiöittämisellä ei ole vaikutusta kaupunkikonsernin kannalta. Kaupunkikonserni on alijäämäinen ja tulevaisuudessa kriisikunnan edellytyksiä arvioidaan nimenomaisesti konsernin kautta.

Ostopalveluiden osalta ennustettavuutta tulisi pystyä parantamaan ja varsinkin ostopalveluissa tulevat huomattavat ennakoimattomat ylitykset huomioimaan talousarviossa.

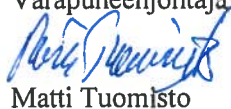
Taloushallinnon seurannan ja raportoinnin nopeuteen tulee jatkossa kiinnittää erityistä huomiota..

Tarkastuslautakunta toteaa, että Haapaveden kaupungin väkimäärä on laskenut reilusta 8.000 kuntalaisesta 7.000 kuntalaiseen ja lasku näyttää jatkuvan. Kuntalaisten väkimäärän vähentyminen tulee huomioida hallinnossa ja kaupungin hallintorakenteessa. Kaupungin hallintorakenteessa tulee huomioida henkilöstömuutokset Siikalatvan erotessa sosiaali- ja terveystieteiden keskukselta. Lisäksi maakuntahallinnon tuomiin muutoksiin tulee ennakolta varautua. Tarkastuslautakunta on arviointikertomuksessa merkinnyt **lihavoituna** ne kohdat, joihin erityisesti tulee ottaa kantaa ja ryhtyä tarvittaviin toimenpiteisiin. Tarkastuslautakunta edellyttää, että kaupunginhallitus antaa selvityksen tarkastuslautakunnalle, mihin toimenpiteisiin se on ryhtynyt tarkastuslautakunnan esittämistä toimenpiteistä.

Haapavedellä 30. toukokuuta 2017

Jarmo Viinala
Varapuheenjohtaja

Mervi Niemelä

Matti Tuomisto

Helena Pitkälä

Anita Niemi